

Дали волю, не дали грошей?

Київ, Верховна Рада України. 28 грудня 2014 року, 21.45

Нічний експрес-режим прийняття державного кошторису-2015 та економічного пакета уряду виявив проблему з реалізацією частини цих законодавчих ініціатив на практиці вже в перші дні нового року. Насамперед ідеться про зміни до Бюджетного та Податкового кодексів (щодо реформи міжбюджетних відносин та податкової реформи).

У Міністерстві фінансів переконують: ресурс місцевих бюджетів на 2015 рік становить 266,9 мільярда гривень, що на 20,6 відсотка більше, ніж у 2014-му. Питома вага місцевих бюджетів у зведеному бюджеті становитиме 54,6 проти 52,1 відсотка в 2014 році. А ще нова модель фінансового забезпечення – це 22,7 мільярда гривень місцевим органам влади на виконання повноважень, які є функціями держави.

Зокрема, дохідна база місцевих бюджетів розширена за рахунок передачі з держбюджету плати за надання адміністративних послуг, збільшення відсотка зарахування екологічного податку, запровадження з 2015 року збору з роздрібного продажу підкацизних товарів за ставкою від 2 до 5 відсотків вартості реалізованого товару, запровадження податку на прибуток підприємств приватного сектору економіки, 10 відсотків котрого отримують обласні бюджети.

Основна ідея уряду – змінити нинішню систему, яка спотворювала логіку й мотивацію місцевих бюджетів для збільшення їхньої дохідної бази, вилучаючи всі додатково зароблені кошти.

– У майбутньому такі зміни дадуть синергетичний ефект і доходи місцевих бюджетів зростуть у дві-три рази, – не менш оптимістично оцінює прийняті Верховною Радою рішення віце-прем'єр – міністр регіонального розвитку, будівництва та ЖКГ Геннадій Зубко.

Натомість уже на перших засіданнях у новому році значна частина народних депутатів, зокрема

з фракції ВО «Батьківщина», заби-ли на сполох.

Виявилось, що децентралізація по-українськи не завжди означає більше грошей для місцевих бюджетів. Парламентарії скаржилися на непрофінансовані видатки місцевих громад, нові субвенції на медицину та освіту, що покривають ці потреби лише частково.

Асоціація міст України також звернулася до центральних органів влади по роз'ясненню стосовно порядку фінансування закладів дошкільної освіти й навчально-виховних комплексів із бюджетів міст районного значення, селищ та сіл за рахунок міжбюджетних трансфертів із районного бюджету. Ще одна проблема: чи можливе застосування рішень органів місцевого самоврядування про нові ставки місцевих податків та зборів (земельного податку, податку на нерухоме май-

но, акцизного податку) з моменту їх оприлюднення?

Частину проблем народні депутати оперативним розв'язали на пленарному засіданні 15 січня, знову внісши зміни до Бюджетного кодексу. Зокрема, встановили, що в 2015 році видатки з бюджетів сіл, селищ, міст районного значення здійснюються за рахунок міжбюджетних трансфертів (в обсязі, не меншому, ніж розраховано за нормативами 2014 року) з районного бюджету бюджетам місцевого самоврядування.

Продовжать процес децентралізації зміни до Конституції, які Верховна Рада планує ухвалити до місцевих виборів у жовтні. За задумом ініціаторів реформи це волевиявлення має відбутися вже на новій законодавчій базі. Проект закону в парламенті напрацює створена ТСК. Голова Верховної Ради Володимир Гройсман підкреслив: міняти Осно-

Сказано!

Голова Комітету з питань державного будівництва, регіональної політики та місцевого самоврядування Сергій ВЛАСЕНКО:

– На розгляд у сесійній залі чекають близько 200 проектів постанов про призначення позачергових місцевих виборів. Треба визначити, як проходимуть місцеві вибори в жовтні цього року.

(Нагадаємо, що в грудні 12 народних депутатів зареєстрували проект закону № 1150-1, який обмежує чисельність депутатів місцевих рад 50 особами (нині верхня межа – 150 осіб). У разі прийняття документа кількісний склад рад після жовтневих виборів становитиме: для сільських рад – 6 депутатів; для селищних рад – 8; для міських – від 14 до 50 (залежно від кількості населення міста); для районних у місті рад – 15.)

вний Закон потрібно, аби новели, ухвалені в економічному пакеті уряду, діяли не тільки протягом поточного року, а й надалі.

У короткому нічному представленні головного фінансового документа країни в сесійній залі Прем'єр-міністр наголосив, що цей, як і всі попередні проекти бюджетів, «дуже далекий від досконалості». Одразу пообіцяв не пізніше 15 лютого скоригувати його видаткову й дохідну частини залежно від результату перемовин із міжнародними фінансовими організаціями [про умови надання кредитів. – *Ред.*].

У прийнятому бюджеті закладено прогноз зниження ВВП в 2015 році на 4,3 відсотка та інфляцію розміром 13,1 відсотка. Найпринциповіша для уряду стаття – видатки на фінансування Міноборони, МВС і Нацгвардії, на які планувалося спрямувати безпрецедентні 80 мільярдів. Після консультацій із фракціями сума зросла до 90 мільярдів, із яких 6 мільярдів – це державні гарантії «Укроборонпрому» для підприємств військово-промислового комплексу на придбання, виготовлення та ремонт зброї. 1,8 мільярда гривень зарезервовано для зарплати всім мобілізованим до лав збройних сил для захисту країни. Для порівняння:

після липневих змін у бюджеті 2014 року на МВС закладалося 15,3 мільярда, а на Міноборони – близько 20 мільярдів гривень.

За пропозицією коаліції 3 із 4,5 мільярда гривень, виділені на капітальні видатки, віддадуть у Фонд регіонального розвитку, насамперед для інфраструктурних проектів на селі.

Від продажу для ліцензій радіочастотного ресурсу стандарту 3G планується отримати 6 мільярдів гривень.

Говорячи про фінансування дефіциту НАК «Нафтогаз України», Арсеній Яценюк зазначив, що зі 110 мільярдів гривень у 2014 році його планується скоротити до 32 мільярдів гривень. А в разі підвищення цін на газ до ринкового рівня зекономлені гроші підуть на субсидії, яких потребуватимуть від 15 до 20 мільйонів громадян.

Окрім цього, рада коаліції та уряд прийняли спільне рішення спрямувати на добудову дитячої лікарні «Охматдит» 500 мільйонів гривень. Прем'єр зазначив, що під час внесення змін до держбюджету уряд врахує пропозицію коаліції та збільшить фінансування статті щодо лікування онкохворих дітей і процедури гемодіалізу, а також закупівлі цифрових мазографів та ультразвукових діагностичних приладів вітчизняного виробництва.

Децентралізація: від слова до... слова

Нещодавно в Києві відбувся форум партнерів *DESPRO*, присвячений підсумкам діяльності в 2014 році швейцарсько-українського проекту «Підтримка децентралізації в Україні». Реалізація цього проекту розпочалася 2007 року. Від першої фази, коли основна увага приділялася забезпеченню доступності та якості комунальних послуг на місцевому рівні, проект перейшов до третьої, заключної, яка передбачає активізацію національного діалогу щодо реформування органів місцевого самоврядування і децентралізацію.

Минулий рік показав, що не тільки розширилася географія впровадження програм *DESPRO*, а й було урізноманітнено та удосконалено методи і форми його діяльності. Зокрема, почала працювати перша «Школа місцевого самоврядування» з очною формою навчання і дистанційним електронним курсом. Поглибилася співпраця зі Всеукраїнською асоціацією сільських і селищних рад, Асоціацією малих міст України й Українською асоціацією районних та обласних рад. У п'ятих областях проведено низку заходів навчального характеру й публічні дискусії з метою забезпечити громадську підтримку реформі місцевого самоврядування.

У матеріалах заходу висловлено сподівання, що історичні зміни в країні, які сталися завдяки Революції гідності, дають шанс для інституціонального втілення в масштабах держави семирічних напрацювань проекту *DESPRO*. Варто згадати, що два роки тому тональність програмного документа була дещо іншою. Про це свідчать такі рядки: «Існує певний ризик того, що центральна влада не виявить бажання передати повноваження управління фінансами на місцевий рівень». На жаль, і сьогодні це застереження не втратило актуальності. Бюджетний процес – того підтвердження. То ж є ризик, що й надалі триватимуть розмови про переваги децентралізації, а практичні кроки знову відкладуть «до кращих часів».

О. М.

Пільги втратили чинність

Після багатогодинних консультацій ради коаліції, Прем'єр-міністра та членів уряду Верховна Рада вночі 29 грудня прийняла доопрацьований Закон «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України». Нормативним актом із непримітною назвою уряд почав перший етап оптимізації пільг і виплат окремим категоріям осіб. Йдеться про скасування, зміну порядку їх надання чи перегляд соціальних гарантій. **Наступним кроком стануть перехід на адресну соціальну допомогу та монетизація пільг.**

Після нічних перемовин із керівниками фракцій голова уряду погодився змінити значну кількість «драконівських» норм проекту. Утім, в очах більшості громадян решта положень усе одно залишаться геть непопулярними. Найголовніше, що коаліція не підтримала передачу права на визначення умов оплати праці працівників бюджетних установ Кабінету Міністрів. Ці питання, як і раніше, регулюватимуться спеціальними законами.

За наполяганням фракцій у документ вписали норму, що з урахуванням економічної ситуації за результатами першого півріччя

3 →

4

2015 року Кабінет Міністрів прийме рішення про індексацію заробітних плат. Окрім того, народні депутати зберегли всі норми щодо пільгового вступу до навчальних закладів поза конкурсом тих дітей, які мають нині таке право.

Зважаючи на кризову ситуацію в економіці, у 2015 році максимальний розмір заробітної плати працівникам державних органів та бюджетних установ не перевищуватиме сім мінімальних заробітних плат. Обмеження не стосуються учасників АТО, Національного антикорупційного бюро та Нацагентства з питань запобігання корупції.

Якщо ж органи державної влади здійснюють заходи з оптимізації та скорочення своєї чисельності, то максимальний розмір зарплати не може перевищувати 10 мінімальних зарплат. Так само не вище за цю суму (близько 12 тисяч гривень) отримуватимуть працівники державних компаній. Окрім того, під оплески депутатів до тексту закону з голосу внесли норму про обов'язок оприлюднення розміру платні чиновників, які працюють у цих органах.

Кабінет Міністрів також збереже безкоштовне харчування хворих у закладах охорони здоров'я в умовах стаціонару. У попередній редакції проекту ця «послуга» нічого не коштувала б тільки інвалідам, малозабезпеченим громадянам, дітям-інвалідам, дітям-сиротам і дітям, позбавленим батьківського піклування.

Замість січня 2015 року скасування пільгового проїзду відклали до 1 червня 2015 року. З 1 червня безкоштовно їздитимуть лише інваліди I і II груп, діти-інваліди, діти-сироти, учні з малозабезпечених сімей, а також учасники бойових дій.

Органи місцевого самоврядування забезпечуватимуть пільговий

проїзд учнів, вихованців, студентів та педагогічних працівників до місця навчання й додому в порядку та розмірах, визначених органами місцевого самоврядування, виходячи з передбачених на це видатків із місцевих бюджетів.

У пенсійному забезпеченні за спеціальними законами також передбачено зміни. У разі набрання чинності рішенням суду про притягнення осіб (прокурорів, посадових осіб місцевого самоврядування, вчителів тощо) до адміністративної відповідальності за вчинення корупційного правопорушення вони позбавляються права на одержання спецпенсії. «У таких випадках пенсія призначається на загальних підставах», – йдеться в тексті закону.

До Закону «Про судоустрій і статус суддів» внесено зміни, згідно з якими щомісячне довічне грошове утримання виплачується судді в розмірі 60 відсотків грошового утримання судді, з якого було сплачено єдиний внесок на загальнообов'язкове державне соціальне страхування. У 2015 році максимальний місячний розмір суддівської винагороди обмежено 15 розмірами мінімальної заробітної плати.

За пропозицією народних депутатів загальну чисельність органів прокуратури скорочено до 15 тисяч. У попередньому варіанті – з 20 до 18,7 тисячі.

Статтею 2 Закону «Про загальну структуру і чисельність Міністерства внутрішніх справ України» передбачено, що загальна чисельність МВС (окрім Нацгвардії) становитиме 210 тисяч осіб. За рахунок державного бюджету України утримуються 152 тисячі працівників органів внутрішніх справ (це на 20 тисяч менше від пропонуваного урядом варіанта), з яких чисельність осіб рядового і начальницького складу не може перевищувати величини, визначеної із розрахунку 300 осіб на 100 тисяч

населення. Процес скорочення триватиме до кінця 2015 року. Розмір фінансування МВС і Нацгвардії залишається в межах, визначених бюджетом-2015.

У законі залишили пропонувану урядом норму, згідно з котрою реорганізація та ліквідація загальноосвітніх і позашкільних навчальних закладів здійснюватимуться за рішенням сесії місцевої ради, а державної та приватної форм власності – за рішенням засновника.

Насамкінець закон зобов'язує керівників органів виконавчої влади та інших державних органів (крім органів, які беруть участь в АТО, здійсненні заходів із забезпечення правопорядку на державному кордоні, відбиття збройного нападу на об'єкти, що охороняються військовослужбовцями, звільнення цих об'єктів у разі захоплення або спроби насильного заволодіння зброєю, бойовою та іншою технікою) з метою забезпечення раціонального використання бюджетних коштів вжити заходів щодо скорочення чисельності працівників цих органів на 20 відсотків, надання працівникам відпусток без збереження заробітної плати, встановлення для працівників режиму роботи на умовах неповного робочого часу, зменшення або скасування стимулюючих виплат, зменшення надбавок і доплат, які встановлені у граничних розмірах, переглянути укладені договори на придбання товарів, робіт, послуг. Керівникам зазначених органів також надано право в межах бюджетних призначень без згоди та попередження працівників встановлювати для них режим роботи на умовах неповного робочого часу та надавати відпустки без збереження заробітної плати на визначений цими керівниками термін.

Ігор БЕККЕР.